

Připravili jsme pro vás červnovou předprázdninovou rozesílkou s číslem 11/2023.

V části I, na stránkách 2–12, najdete AKTUALNÍ informace – zprávy z tisku, grantové výzvy, pozvánky na vzdělávací programy a akce, informace o kampaních.

V části II přinášíme náměty a inspiraci i tipy na pomůcky a publikace (str. 13–16).

Část III přináší stálý soubor informací a odkazů k důležitým tématům (od str. 17).

Do 30. června koordinujeme kampaň Přírodní zahrada – zahrada pod našimi okny. Letošní léto nastává odpoledne 21. června v 16 hodin a 58 minut.

Přejeme vám radostné dny, užijte si své blízké, odpočinek a přírodu plnými doušky. V září se těšíme na shledanou.

Archív rozesílek: www.liska-evvo.cz/rozesilka

Upozorňujeme, že od 26. června do 18. srpna bude kancelář i Férový obchůdek uzavřen. V případě potřeby se ozvěte na infoevvo@seznam.cz

Významné dny v měsíci ČERVNU: 18. června – Den udržitelné gastronomie, 20. června – Evropský týden udržitelné energie, 22. června – Světový den deštných pralesů.

ČERVENEC – měsíc bez plastů.

Více na www.ekokalendar.cz

OBSAH ROZESÍLKY 11/2023

Část I

INFORMACE, AKTUALITY, POZVÁNKY NA AKCE, NABÍDKA PROGRAMŮ PRO ŽÁKY I DOSPĚLÉ, KAMPANĚ

- I/1 Zprávy z Lísky ... str. 2
- I/2 Aktuality, zprávy z webu a tisku ... str. 3
- I/3 Grantové výzvy ... str. 4
- I/4 Pozvánky na akce, osvětové kampaně ... str. 5
- I/5 Vzdělávací programy a metodická podpora EVVO ... str. 9
- I/6 Výukové programy, projektové dny pro školy a školská zařízení ... str. 11

Část II

METODICKÁ PODPORA

- II/1 Náměty, doporučení, inspirace, příklady dobré praxe ... str. 13
- II/2 Tipy na publikace, časopisy, učební pomůcky a další pomocníky ... str. 14
- II/3 Program Učíme se venku ... str. 15
- II/4 Projekty pro školy, soutěže ... str. 16
- II/5 Tipy na výlety, exkurze, výstavy ... str. 16

Část III

UŽITEČNÉ ODKAZY A INFORMACE

- III/1 Udržitelný rozvoj ... str. 17
- III/2 Přírodní zahrady ... str. 18
- III/3 Zelené okénko ... str. 18
- III/4 Místní produkty, biopotraviny ... str. 18
- III/5 Fairtrade ... str. 18

Akce do DIÁŘE:

Sobota 23. září	Den Zlínského kraje www.kr-zlinsky.cz
Neděle 24. září	Jablečná slavnost Hostětín https://hostetin.veronica.cz/
Středa 18. října	XXII. Krajská konference o EVVO www.liska-evvo.cz

Osvětové kampaně LÍSKY

PTÁCI – ŽIJÍ TADY S NÁMI	PŘÍRODNÍ ZAHRADA – PŘÍRODA POD NAŠIMI OKNY	STROMY a MY	POCTIVĚ VYROBENÉ, SPRÁVEDLIVĚ ZAPLACENÉ	POCTIVĚ VYROBENÉ, PODPORA MÍSTNÍ UDRŽITELNÉ EKONOMIKY
1.–30. DUBNA	1. KVĚTNA – 30. ČERVNA	15. ZÁŘÍ – 31. ŘÍJNA	CELOROČNĚ	CELOROČNĚ
www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz

Zapojte se do osvětových kampaní LÍSKY a podpořte důležitá témata **PTÁCI, ZAHRADA, STROMY, FAIR TRADE** a **místní udržitelná ekonomika**,

www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane

Hlavním cílem kampaní je osvěta tématu s dopadem na **šetrnější a odpovědnější přístup k přírodě a životnímu prostředí**.

Každá kampaň vychází z významného dne či **klíčové akce**.

Ke kampani je sestaven **kalendář akcí**, zahrnující aktivity a programy zapojených a spolupracujících organizací, vydána **tisková zpráva**, osvětové a didaktické **materiály, metodické listy či pomůcky**.

ZAPOJTE SE DO KAMPANĚ

**PŘÍRODNÍ ZAHRADA –
ZAHRADA POD NAŠIMI OKNY**
1. KVĚTNA – 30. ČERVNA

Podpořte LÍSKU

Programy a činnosti můžete podpořit finančně:

- ✓ členstvím v Klubu LÍSKY
- ✓ darem prostřednictvím darovacího formuláře [DARUJME.CZ](https://www.darujme.cz)

Klub LÍSKY

Svým členstvím v Klubu LÍSKY podpoříte programy pro děti a osvětové kampaně, stanete se součástí dění, získáte informace a benefity a zároveň dáte všem najevo, že nám fandíte.

V roce 2022 členové Klubu Lísky zaslali 36.000 Kč.

Děkujeme za dlouhodobou podporu, díky níž můžeme tvořit tematické programy a materiály pro učení venku.

Dar LÍSCĚ

prostřednictvím darovacího formuláře [DARUJME.CZ](https://www.darujme.cz)

S LÍSKOU v přírodě je prima. Podporujeme pedagogy a lektory, aby přenesli výuku co nejvíce ven, do školních zahrad a okolí školy. Poskytujeme náměty a příklady, co a jak venku učit. Zaměřujeme se na budování a využívání zahrad a propagujeme benefity kontaktu dětí s přírodou. Aktivně se věnujeme tématu ptáci, stromy, voda, fair trade, místní udržitelná ekonomika a potravinová soběstačnost. Připravujeme výukové programy a projektové dny, žákovské kampaně, akce pro rodiny s dětmi, veřejnost, osvětové kampaně, konference, semináře, kurzy a exkurze pro pedagogy. www.darujme.cz/projekt/1203070

V roce 2022 jsme z vašich darů získali 1.470 Kč.

Velmi si toho vážíme a DĚKUJEME.

část I • INFORMACE, AKTUALITY

I/1

Zprávy z LÍSKY

V červnu ukončujeme programy na školách. Pokračovat budeme v září.

Od 26. června do 18. srpna bude kancelář i Férový obchůdek uzavřen.

V období března až června jsme se s týmem externích lektorů zapojili do 2 zahradních slavností, připravili 2 školní farmářské dny, 2 projektové dny VODA – život v každé kapce, 1 projektový den Z farmy na náš stůl, 18 projektových dnů a výukových programů v MŠ a ZŠ, 11 projektových dnů v Arboretu Semetín. Celkem jsme tedy strávili ve školách 36 dnů, z toho bylo 31 projektových.

Naše aktivity byly součástí vsetínského Dne Země i Farmářského dne dne v olomoucké Šantovce.

Prázdninové měsíce využijeme na regeneraci sil, plánování a přípravu programů. Čeká nás zejména práce na novém DIÁŘI na školní rok 2023/2024, tvorba a popis aktivit do lektorských manuálů 4 nových programů v projektu Lísky „Písmena a čísla VENKU s Lískou“. Projekt podpořilo Ministerstvo životního prostředí.

Tvorba a popis lektorských manuálů k **programům v Arboretu Semetín** na téma VODA, STROMY a VČELY pro MŠ a I. stupeň ZŠ. Projekt je spolufinancován Zlínským krajem.

Pokračují přípravy XXII. Krajské konference o EVVO (18. října) a programu na Dni Zlínského kraje (23. září).

Po prázdninách budeme opět připraveni podpořit školy, organizace i obce zajištěním Férové kavárny LÍSKY a aktivit pro děti na rozmanitých slavnostech, festivalech a oslavách.

Těšíme se na setkávání.

Férový obchůdek Lísky

www.liska-evvo.cz/doc/ferovy-obchudek

Známka FAIRTRADE je malá, ale dělá velké věci

Pěstitelé dostávají spravedlivější odměnu. Je zakázána dětská a otročká práce. Pěstování je šetrnější k životnímu prostředí. Jsou dodržována lidská a pracovní práva.

<https://fairtrade.cz/fairtrade-mala-znamka-ale-dela-velke-veci/>

LUKÁŠOVY HRAČKY potěší a pomáhají

<https://www.facebook.com/lukasovyhracky>

Renáta Lažová, tel.: 605 570 103

LÍSKA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 11/2023

strana 2

Prodej zboží s etickou certifikací Fairtrade v ČR loni vzrostl: každý Čech vypil v průměru 16 šálků "férové" kávy

V loňském roce vzrostly na českém trhu prodeje všech klíčových komodit s etickou certifikací Fairtrade. Ta označuje produkty, za něž pěstitelé dostali odpovídající odměnu a které vznikly bez zapojení dětské práce a ničení životního prostředí. Nejvíce se u nás prodalo opět fairtradového kakaa. Mírný nárůst zaznamenal i prodej fairtradové kávy: při přepočtu na šálky kávy vypil každý obyvatel ČR loni v průměru téměř 16 espressů připravených z férové suroviny. Skokanem roku se stala fairtradová bavlna, jejíž prodej vzrostl o 205 %. Fairtradový příplatek za zboží prodané v ČR, tedy peníze navíc, které pěstitelé vynakládají na rozvoj komunit a zlepšení efektivity pěstování, se zvýšil o téměř pětinu na 44,7 milionů Kč.

„Nárůst prodejů certifikovaných produktů jsme zaznamenali i přesto, že naše očekávání velmi brzdila makroekonomická situace. Vliv růstu cen a poklesu reálných mezd v důsledku války na Ukrajině a vysoké inflace se v dynamice růstu prodejů sice projevil, přesto se v ČR prodalo více fairtradových komodit než o rok dříve,“ říká Lubomír Kadaně, ředitel Fairtrade Česko a Slovensko. „To nás samozřejmě těší, protože prodej fairtradových výrobků je pro pěstitelé ze zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky v této době ještě důležitější než jindy. Fairtrade totiž pomáhá posilovat jejich odolnost vůči krizím, ať už jde o krizi klimatickou nebo nečekané ekonomické výkyvy, jaké představují například pandemie nebo aktuální válečný konflikt,“ dodává L. Kadaně.

Ke zmíněné vyšší odolnosti pěstitelů a jejich připravenosti na krizi přispívá mimo jiné garantovaná minimální výkupní cena, dlouhodobé kontrakty nebo fairtradový příplatek, tedy peníze, které dostanou nad rámec výkupní ceny a využívají je jak ke zvýšení efektivity pěstování, tak k budování základní infrastruktury, jako jsou zdroje pitné vody nebo výstavba či vybavení škol. „Tyto

prostředky mohou navíc pěstitelé využívat i k zavádění takových opatření, která jim pomáhají vyrovnávat se s klimatickou změnou. Příkladem je například obměna kávovníků nebo jiných plodin za odolnější odrůdy,“ vysvětluje L. Kadaně. Za fairtradové produkty, které si loni koupili čeští zákazníci, získala družstva pěstitelů v zemích Latinské Ameriky, Asie a Afriky na fairtradovém příplatku přes 44,7 milionu korun, tedy o 19 % více než v roce 2021.

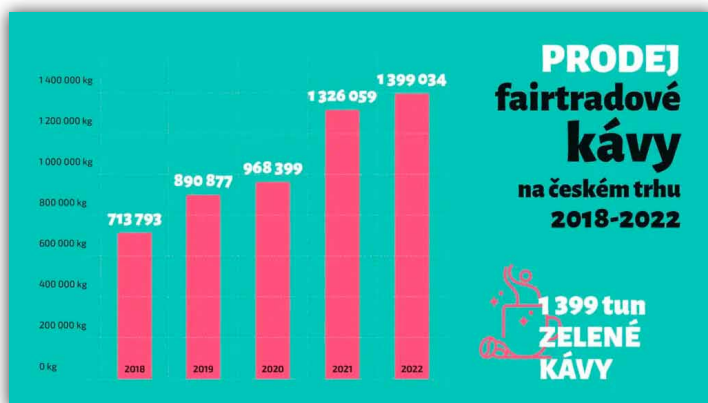
Nárůst prodejů certifikovaného zboží v ČR přičítá L. Kadaně několika faktorům: „Jednak se rozrůstá skupina lidí v ČR, kteří značku FAIRTRADE znají a zároveň ví, co za ní stojí. Věřím, že v tomto hraje roli i naše komunikace a osvětové a vzdělávací aktivity. Dalším faktorem je vysoká angažovanost obchodníků, kteří fairtradové produkty zařazují do sortimentu, případně podporují jeho prodej. Jejich motivací může být mimo jiné i to, že certifikace Fairtrade jim pomáhá plnit některé povinnosti, které jim bude stanovovat legislativa.“

Společensky odpovědné chování od firem do značné míry očekávají sami zákazníci nebo spotřebitelé: „Téměř polovina Čechů, konkrétně 45 procent, považuje

společenskou odpovědnost firem za důležitý faktor při výběru zboží či služby. Polovina populace, a to konkrétně 52 %, je také ochotna si za společenský produkt připlatit. 56 % Čechů patří do segmentu, který nazýváme "Pohodlná většina." Tito lidé zastávají k udržitelnosti pozitivní postoj, snaží se žít udržitelně, ale nechťejí příliš omezovat své zvyky a pohodlí,“ popisuje výsledky výzkumu udržitelného spotřebitelského chování CSR & Reputation Research Martina Popenková, konzultantka Ipsos pro výzkumy z oblasti ESG a CSR. Podíl fairtradové kávy na celkové spotřebě dosáhl 4,5 procenta

Fairtradové kávy, která je jakousi vlajkovou lodí Fairtrade, se loni na našem trhu prodalo 1 399 tun, tedy o 6 % více než v roce 2021. Jde o hmotnost nepražených zrn, která odpovídá zhruba 1119 tunám pražené zrnkové kávy. Z tohoto množství fairtradové kávy by se dalo připravit více než 160 milionů šálků espressa. To pro lepší představu znamená, že každý obyvatel ČR včetně nemluvnat vypil v roce 2022 téměř 16 šálků fairtradové kávy. Vztaheno k celkové spotřebě kávy v ČR, kterou udává Český statistický úřad (2,4 kg na osobu a rok), činí podíl fairtradové kávy 4,48 % (v roce 2020 to bylo zhruba 4,2 %).

Celý článek na <https://fairtrade.cz/news/prodej-zbozi-s-etickou-certifikaci-fairtrade-v-cr-loni-vzrostl-kazdy-cech-vypil-v-prumeru-16-salku-ferove-kavy/>

Děti poznávaly přírodu v semetínském arboretu

Učíme se venku v Arboretu Semetín s Lískou. To je název projektu, jehož první část realizovala LÍSKA spolu se včelaři a Městskými lesy Vsetín během května a června na podporu venkovní výuky ve školách a školských zařízeních.

„V posledních letech se zvyšuje zájem škol o projektové dny, podporující přírodovědnou gramotnost v souladu se strategickými dokumenty Ministerstva životního prostředí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Školy oceňují spolupráci s odborníkem, mezipředmětové propojení, výuku venku s využitím zajímavých pomůcek a materiálů,“ zmínila předsedkyně Lísky Iva Koutná důvod, který byl inspirací pro realizaci zmíněného projektu.

Žáci jedenácti tříd vsetínských základních škol Ohrada a Rokytnice, ale i děti z mateřských škol Kostka Vsetín a Slavkov pod Hostýnem tak pod vedením svých učitelů a odborných lektorů poznávali hravou formou jedinečnou rozmanitost přírody, jež jim semetínské arboretum nabízí. Objevovali místní tůňky, rybník či mokřad, poznávali různé druhy stromů a keřů a také se ponořili do života včel, hmyzu, ptactva a obojživelníků.

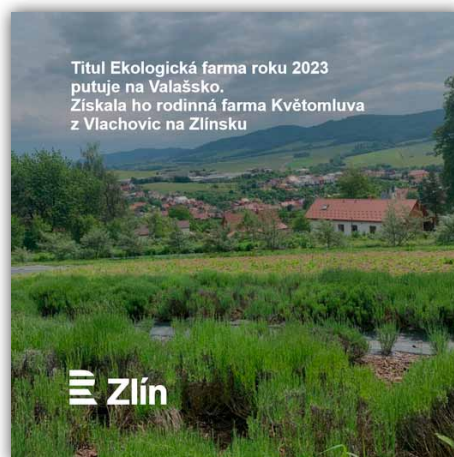
„Do celého projektu se během deseti výukových dnů zapojily více než dvě stovky dětí,“ informovala Iva Koutná s tím, že další výuku plánuje Líska v září a říjnu. Partnerem projektu jsou Městské lesy Vsetín. Projekt je spolufinancován Zlínským krajem.

Vsetínské noviny, 06/2023

Ekologická farma roku 2023

Před osmi lety manželé Radek a Zuzana Fryzelkovi zachránili ve Vlachovicích na Zlínsku přes 100 let starou roubenou sušárnu na ovoce a vysadili kolem první byliny. Dnes hospodaří na celkem 1,7 hektarech osázených bylinami a mohou se chlubit titulem Ekologická farma roku 2023. Gratulujeme!

Reportáž z farmy Květomluva najdete na <https://rozhl.as/Kvetomluva>

Klima je příležitost

„Katastrofou to skončit nemusí. Do velké míry záleží na tom, co uděláme. Řešení existují po celém světě a už se do nich pustilo spousta států, měst, firem i jednotlivců. A my bychom se k tomu měli přidat. To je asi největší poselství mé knihy,“ říká o své nové knize Petr Daniš, ředitel TEREZY v podcastu Týdeník RESPEKT.

Poslechněte si díl o klimatickém vzdělávání: <https://tinyurl.com/5n6vt4uw>

Podpořte studentský film Spirilka

Podporujeme studentský film SPIRILKA. Studenti jsou z Univerzity Tomáše Bati ze Zlína. Film se zabývá ekologickou tematikou, svým počinem autoři apelují na vnímání přírody. Studenti vše vymysleli to, sepsali, tvrdě pracují a těší se na výsledek. Podpořit vznik filmu můžete i vy.

K zaslání příspěvku použijte link <https://www.donio.cz/spirilka-studentsky-fantasy-film>

I/3

Grantové výzvy

ERASMUS plus

Nabízí teď mnohem více možností. Můžete tak získat zkušenosti ze světa, i když třeba nejste student nebo nemáte čas někam jezdit. Více na <https://www.erasmusroste.cz>

Výzva Základní granty

Vyhlašovatel Nadace Open Society Fund Praha <http://nno.ecn.cz/index.stm?x=2763605&apc=nF2xx1-->

Podějte si žádost o grant u Nadace Partnerství

Máte chuť udělat něco pro místo, kde žijete? Aktuální nabídku grantů sledujte na www.nadacepartnerstvi.cz/granty

Nemáte spolek? Nevadí!

Nadace Partnerství otevřela nové grantové výzvy! Najdete mezi nimi i mnohými očekávanou výzvu určenou i pro fyzické osoby! Více na https://bit.ly/NAP_granty2023

O GRANTECH:

Další otevřené výzvy zaměřené na výsadby najdete na www.sazimebudoucnost.cz/

Aktuální grantové výzvy Nadace Partnerství

SÁZÍME BUDOUCNOST 2023: GRANTY DO 150 000 Kč

Přijem žádosti: do 31.07.2023
Částka: 150 000 Kč
Pro: fyzická osoba, právnická osoba, obec/město
Stav programu: otevřená

SÁZÍME BUDOUCNOST: GRANTY DO 30 000 Kč

Přijem žádosti: do 31.07.2023
Částka: 30 000 Kč
Pro: právnická osoba, obec/město
Stav programu: otevřená

ALEJ SVOBODY '23

Přijem žádosti: do 18.06.2023
Částka: 250 000 Kč
Pro: obec/město
Stav programu: otevřená

Startuje nejoblíbenější kurz Učíme se venku NASTARTUJ CESTU VEN

Přines do své výuky RADOST a PESTROST.

Zjistí, jak jednoduše UČIT VENKU cokoli celý rok. Pokud už venku učíš, pozvi do kurzu kolegu. V 5 týdnech zjistí, proč vyrazit s dětmi ven, **jak se vybavit, kde a co venku učít** ve všech ročních obdobích. Získá přes 100 hotových lekcí, které hned využije ve výuce. Venku zlepší vzdělávací výsledky, **fyzické i psychické zdraví dětí** i vztahy ve třídě.

Kurz startuje 26. 9. **30. 6. končí** zvýhodněná cena kurzu.

Více na <https://ucimesevenku.cz/nastartuj-cestu-ven/>

„Kurz je plný výborných nápadů, inspirací, metod, fotografií, pracovních listů... Myslím, že by jím měl projít každý učitel/ka povinně :) Moc Vám za něj děkuji a přeji spoustu dalších dobrých nápadů.“ Monika Pešatová, učitelka ze ZŠ Slatiňany

POTKEJME SE NAŽIVO

Chceme vás zažít naživo venku.

Přijďte nasát inspiraci na seminář:

- Učíme se venku 31. 8.
- Hra jako základ učení 1. 9.
- Well-being venku pro učitele 22. 9.
- Well-being venku pro děti 9. 10.

Více o seminářích na <https://ucimesevenku.cz/seminare/>

Již nyní si můžete rezervovat termín Krajské konference o EVVO. Uvidíme se 18. října v prostorách HUB Zlín

Jako lektori přislíbili účast Bob Kartouz, Bára Duží, Martin Kříž, Marie Petřů, Pavla Gášková, Monika Havlásková, Petra Handlová, Bára Vojvodíková, Jarda Hlinský, Matěj Adam.

Nabídku publikací, pomůcek, programů představí:

- Rezekvítek Brno
- Nakladatelství FrauS
- Líska
- VIS Bílé Karpaty
- Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopic
- Park Rochus Uherské Hradiště
- PC Trnka, CEV Žabka a SVČ KLubko Staré Město
- Basic Vsetín
- Ateliér přírodního barvířství Tincta-Herbae, Jana Šobáňová
- Centrum Veronica Hostětín
- Lukášovy šité hračky Renata Lažová
- Amélie a Martin Janíkovi
- vědecký stoleček UTB a Geonika

První z LETNÍCH tvořivých workshopů pro DOSPĚLÉ a DĚTI

Ateliér přírodního barvířství TINCTA-HERBAE v krásném prostředí ARBORETA Semetín

Středa 5. 7. 2023 od 14:00 do 16:00 hodin

Co na něm můžete zažít?

- Výrobu rostlinných inkoustů
- Přímý tisk rostlinami na papír (EKOPRINT)
- Malování přírodními barvivy (STUDIE ROSTLIN)
- Relax v přírodě
- Inspirace

Lektorka: Jana Šobáňová, MgA., zakladatelka Ateliéru přírodního barvířství Tincta-Herbae ve Vsetíně, barvířka a výtvarnice.

Rezervace: 732 994 552, tincta-herbae@centrum.cz

XXII. Krajská konference o EVVO SVĚT SE MĚNÍ, POJĎME O TOM UČIT

18. 10. 2023

9.00–15.30 hodin

Zlín • <https://hubzlin.cz>

Tradiční inspiromat zajímavých a aktuálních témat, tipů a nápadů pro formální i neformální vzdělávání.

www.liska-evvo.cz

PROGRAM:

- Předání ceny EVVO
- Referáty
- Workshopy, blok I a blok II
- Nabídka knih, pomůcek, programů a služeb

Přihlašování spustíme koncem srpna. Informace: infoevvo@seznam.cz

Klimatická akademie

Semestrální kurz pro angažované ochránce klimatu.

- Trápí vás klimatická krize a zdá se vám, že řešení je v nedohlednu?
- Máte obavy z klimatických změn, ale nevíte, jak jednat?
- Jste odhodlaní posouvat společnost k uhlíkové neutralitě tam, kde žijete nebo pracujete?
- Chcete se potkat s lidmi, kteří řeší stejné otázky jako Vy?
- A máte čas na konci srpna?

Pokud ano, přihlaste se na naši klimatickou akademii a objevte, jak můžete udělat rozdíl.

Přihlášky a další informace naleznete zde:

<https://www.veronica.cz/klimaticka-akademie>

ZVEME VÁS NA DEN OTEVŘENÝCH VRÁTEK

- V sobotu 1. července bude na farmě KVĚTOMLUVA živo. Na celý den bude připraven farmářský trh, bohaté občerstvení v BIO a AIP kvalitě, ochutnávky, bylinkový bar, komentované prohlídky celé farmy (každou hodinu), program pro děti, relaxační zóny, dechberoucí výhledy.
- A to není vše. Časový harmonogram najdete níže nebo také v události na <https://fb.me/e/3w7ncJGjF>
- Akce se v Květomluvě koná ve spolupráci s PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců a s Nadačním fondem Bartákův hrnec.

SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA
DEN OTEVŘENÝCH FAREMŇÍCH VRAT A PŘEDÁNÍ OCENĚNÍ

NEJLEPŠÍ EKOFARMA ROKU 2023

*Soutěž vyhlášená PRO-BIO Svazem ekologických zemědělců
a Nadačním fondem Bartákův hrnec.*

KVĚTOMLUVA

**SOBOTA
1.7.
2023**

PROGRAM

10:00 OFICIÁLNÍ PŘIVÍTÁNÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ, PŘEDSTAVENÍ KVĚTOMLUVY A INFORMACE O EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ	13:00 "NULTÝ" ROČNÍK SETKÁNÍ AIP KOMUNITY, VÝMĚNA ZKUŠENOSTÍ
11:30 CIMBALOVÁ MUZIKA TOŽ TAK	14:30 VYSTOUPENÍ FOLK-ROCKOVÉHO PÍSNÍKÁŘE A DOPROVODU PAVEL TABÁSEK
12:30 PŘEDÁNÍ OCENĚNÍ NEJLEPŠÍ EKOFARMA ROKU 2023	18:00 KONEC AKCE

TEŠIT SE MŮŽETE I NA

FARMÁŘSKÝ TRH | VELMI BOHATÉ OBČERSTVENÍ V BIO A AIP KVALITĚ | OCHUTNÁVKY BIO VÝROBKŮ,
BYLINKOVÝ BAR | KAŽDOU HODINU KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY CELÉ FARMY, POLÍ, HISTORICKÉ SUŠIŘNY, NOVÉ
SUŠIŘNY, TECHNIKY I NAHLEDNUTÍ DO PRŮMYŠLOVY I PROGRAM PRO DĚTI | VODNÍ PŘÍRODNÍ PRVKY
A OSVĚŽENÍ | KLIDOVÉ RELAXAČNÍ ZÓNY | NÁDHERNOU JIHOVLAŠSKOU KRAJINU

www.kvetomluva.cz

Srdčně zveme členy, přátele a příznivce bělokarpatské a valašské krajiny na

XXXXIII. TRADIČNÍ KOSENÍ 2023

školu ochrany přírody, krajiny a člověka 1.- 7. července a 8-15. července 2023 ze základny v přírodní rezervaci Bílé Potoky

Dej den, či několik dní, přednost před civilizací, životu v přírodě, při tradiční sklizni sena, obnově bělokarpatské krajiny, poznávání přírody, tělesně-duchovním rozvoji v Bílých Karpatech.

Přijďte a přijďte, kdo chcete pomoci. Bez domácích to nejdě, přespolní dávají akci potřebnou sílu a přesah do světa. Nováci se přiučí. Přijďte si připomenout staletí rozvoje aj úpadku, aj záchrany bělokarpatské krajiny, hroby aj naděje, spojení krajiny a citu lidí pro přírodu. Přijďte, kdo chcete obnovovat aj sebe životem s přírodou. Vítáme dávné účastníky i spolupráci rodičů s dětmi. Přijďte zdraví, zdravější odjedete :-)

Základní příjezd je nejlepší v pátek, abyste v sobotu ráno byli v co největší síle. Můžete však přijít aj odtějí gdy chcete. Stačí sa ohlásit přímo v táboře. Orientační plánek najdete na Kosence, na stránkách a webu, na nádraží ČD a v Informačním centru na náměstí ve Valašských Kloboukách. Kosenka je 200 m od náměstí po cestě na Brumov - Bylnicu. Gdyž svůj příjezd a odjezd naplánujete a oznámíte nám ho předem /KOSENKA, Brumovská 11, Valašské Klobouky 766 01, nebo tel. 736777144 nebo mail kosenka@kosenka.cz, ulehčíte nám přípravu, zajištění i průběh akce.

Přejme si, aj také uděláme všecko pro to, aby také XXXXIII. ročník oslavil tradici a udržoval živé společenství Přírody, Člověka, Bílých Karpat, Valaška, aj Světa

- ♦ Stravu, nádobí, organizační tým, tradiční pracovní postupy, a další program zajišťujeme už dnes. Veškerou pomoc organizujeme ze základny v Bílých Potokách. Učíme se tvořivému zajištění tábora i programu operativně z přítomných sil.
- ♦ **Budeme rádi a pomůže nám dobrovolný příspěvek na stravu.** Také můžete přivést něco z vaší produkce na zpestření či posilení kuchyně.
- ♦ Stačí mít spací pytel, karimatku, stan /nebo užitje náš vojenský/, vlastní jídelní nádobí, základní osobní věci, dobrú vůli. Naším cílem je minimum byrokracie, vlastní sebekáče. Vítáme, že právě proto rádi Vy znáti přijíždíte, aj noví přijedete.
- ♦ **Poznáte co dělá Pozemkový spolek KOSENKA - spolupráci s vlastnickými pozemky aj památek (záchrana karpatského lesa Šourmice, jarmeky, financování, ekologické poradenství, spolupráce s městem, národní aj mezinárodní).**
- ♦ Do programu zahrnujeme školu Kosení a péče o nádrží. Pro zájemce bude nabídnuto denní a duchovně tělesné cvičení – základy čhi-kuang.
- ♦ Setkáte se s přáteli, najdete aj nové. Setkáte sa s muzíky aj zpěvy, ale aj talenty účastníků, do programu zapojujeme přímo účastníky.
- ♦ V případě nedostatku účastníků a počasí sa naděláme. V případě většího počtu budeme pomáhat aj inde, aby vše hospodářsky vyšlo.
- ♦ Ti s vlastní kosou, nebo kosou © budu zvlášť oceněni. Zvlášť uvítáme pokud si kosu přivezete. Všichni sa všelichému přiučí, základy sa naučí a prověří to naše řady. Rádi sa seznámíme se zkušenostama aj technikou z jiných krajů aj ze zahraničí. A hlavně sa na setkání s Vámi Těšíme.

Proto srdečně Vás všechny zveme

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody KOSENKA, Pozemkový spolek pro přírodu, krajinu a památky Valašskokloboucka

POZNEJ A CHRAŇ !

Daší informace: pozemkový spolek KOSENKA tel: 736 777 144
www.kosenka.cz www.zachranles.cz kosenka@kosenka.cz

XXXXI. Kosení konáme s podporou SCHKO Bílé Karpaty, ÚVR Českého svazu ochránců přírody a Města Valašské Klobouky

Czech Republic: Annual "Kosení" Mowing and Haymaking Camp 2023 in the White Carpathian mountains. The Kosení camp is free of charge for participants who help out. From July 1 to July 7 and from July 8 to July 15. Please, contact us for more information: email kosenka@kosenka.cz . mob: +420 736777144

Výlety do Vlachovic

Od května startují Exkurzní pátky a Výletní neděle, během kterých se podíváte za vůni dřeva, ovoce a bylinek do malebných Vlachovic.

Do starých roubených "sušárn", na bylinkovou farmu, do tradičního bednářství, do maličkého muzea a na ovocné stezky v krásných kopcích kolem.

Více na webu Mikroregion Valašské Kloboucko bit.ly/DoVlachovic

PROCHÁZKY S PRŮVODCEM

Zveme Vás do Bílých Karpat a okolí objevovat krásu a jedinečnost přírodního i kulturního bohatství. Stačí si jen vybrat způsob, který Vám bude nejmilejší.

@visibilekarpaty

<https://vis.bilekarpaty.cz/doc/prochazky-s-pruvodcem>

Líska

Zlínský kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 11/2023

strana 6

9. ročník konference Učíme o globálních souvislostech 24. 8. 2023, v Olomouci

Tématem je "Moc slova".

Více informací najdete na <https://arpok.cz/pro-pedagogy/konference-ucime-globalnich-souvislostech/>

Přihlášky od 24. 5. do 30. 6. (nebo do naplnění kapacity).

PŘIHLAŠOVÁNÍ SPUŠTĚNO

konference Učíme o globálních souvislostech IX.

MOC SLOVA

24. 8. 2023 | 8.30-16.00

O MÍSTNĚ ZAKOTVENÉM UČENÍ S DAVIDEM SOBELEM

19. 6. + 26. 6. 2023
ONLINE 14:30 - 17:00

SEVER
Středisko ekologické výchovy SEVER
zve všechny zájemce z řad
vzdělavatelů
na online semináře
s americkým průkopníkem
místně zakotveného učení
Davidem Sobelem

David Sobel je americký environmentální pedagog a autor, rozvíjející vzdělávací přístup místně zakotveného učení (MZU). Ve své akademické, vzdělávací a publikační činnosti se věnuje především místně zakotvenému učení, vztahu dětí k přírodě a vzdělávání založenému na přírodě v raném dětství. V současné době je ředitelem Certifikačních programů pro učitele na Antioch University New England. (<https://www.davidsobelauthor.com/>)

Témata, kterým se budeme věnovat:

- 1) Jak přeměnit učení o místě v plnohodnotné místně zakotvené učení - americké příklady hodin/projektů na různých úrovních žebříčku MZU a ukázky, jak pracují s principy MZU ve školách v USA.
- 2) Specifika místně zakotveného učení pro mladší žáky, vývojová psychologie MZU - co a kdy zařadit do výuky, využití mapování ve vzdělávání a jaké formy práce s mapami jsou vhodné pro různé věkové skupiny.

Pokud vás seminář zaujal, můžete se přihlásit přes tento [formulář](#).

Podrobnější informace vám zašleme před konáním semináře.

Přednášky budou probíhat na platformě ZOOM a budou simultánně překládány.

Přednášky se uskuteční díky spolufinancování Velvyslanectví Spojených států v Praze.

US
embassy

„Nevíš-li, odkud jsi, nevíš, kdo jsi.“
Wallace Stegner

Dům obnovy tradic, ekologie a kultury - DOTEK
Horní Maršov, Krkonoše

Letní škola místně zakotveného učení

pro učitele a další vzdělavatele, kteří chtějí začít s místně zakotveným učením (MZU)

23. - 25. srpna 2023

Zajímá vás přístup ke vzdělávání, který stojí na posilování vztahu k místu?

Vzděláváte děti i dospělé v místě, o místě a přemýšlíte, jak učit skrze místo velká celospolečenská témata?

Chcete sdílet své zkušenosti s ostatními kolegy, pro které je místo jednotícím prvkem pro výuku a vzájemně hledat inspiraci?

Pak je letní škola určená přímo vám. Čeká vás:

- pestrá paleta příkladů, jak učit skrze místo uvnitř i venku
- inspirace místem se silným geniem loci
- setkání s experty, kolegy a dalšími vzdělavateli
- objevování cest k aktivnímu občanství
- stoupání po žebříku Místně zakotveného učení
- příručka, jak začít s Místně zakotveným učením

SEVER
Ministerstvo životního prostředí
Státní fond životního prostředí
ČESKÉ REPUBLIKY
Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí
www.mzp.cz www.dfgp.cz

Repetitorium terénní přírodovědy, 21.–25. srpna

Lipka – pracoviště Rychta

www.lipka.cz/rychta-vzdelavani-pedagogu

Tradiční letní škola pro učitele Hurá z lavic, zaměřená na klima, 23. –25. 8. 2023

Hlásit se můžete tady:

<https://www.chaloupky.cz/hura-z-lavic-2023/>

2. ročník Letní školy kritické pedagogiky

15.–18. srpna 2023, Spolkový dům Slavonice.

Diskuze a sdílení kritickopedagogické teorie a zejména praxe.

www.nazemi.cz

Prázdninová škola Lipnice

Nabízí v roce 2023 dva kurzy: <https://vychovakectnostem.cz>
<https://vychovakectnostem.cz/co.../seminare/kurz-zahrada/>

Osvětová kampaň Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny, 11. ročník

LÍSKA, její členské a partnerské organizace, školy a muzea připravují do konce června rozmanité aktivity. Na facebookové stránce kampaně budou zveřejňovány zajímavé informace ze zahrad i pozvánky na akce.

Koordinátor: LÍSKA, z.s. • **Garant:** Přírodovědné centrum TRNKA, DDM Šikula Uherské Hradiště

<https://www.liska-evvo.cz/doc/prirodni-zahrada-priroda-pod-nasimi-okny>

PŘÍRODNÍ ZAHRADA –
PŘÍRODA
POD NAŠIMI OKNY

1. KVĚTNA – 30. ČERVNA

www.liska-evvo.cz

VÝZVA ŽIVÁ ZAHRA 3. ROČNÍK

Úkol č. 1

VARÍME Z PLANÉ ZELENINY

Na zahrnoho toho ještě mnoho sklídit nemůžeme. Přesto nám zahrada a příroda může poskytnout spoustu zajímavých chutí do naší kuchyně. Květu a rostou pampelšky, sedmikrásky, violky, popeneč, kopřivy a spousta dalších divokých bylinek. Vypravte se do svého okolí a nasbírejte si divokou zeleninu. Tu pak po řádném umytí využijte v kuchyni. Můžete jimi třeba ozdobit svačinku, zamíchat je do tvarohu, přidat do polévky či špenátu. Záleží na vás, do čeho se pustíte. Pošlete nám recept a fotografii svého hotového jídla s divokými bylinkami.

Úkol č. 2

VYTVOŘTE SI VITAMINOVÝ KVĚTINÁČ

Každý nemá možnost pěstovat si bylinky na zahradě. Proč se tedy nepustit do pěstování bylinek na parapetu okna. Vytvořte si spolu s rodiči vitamínový květináč, ze kterého si můžete pak brát jeho zelené části na ozdobení a vylepšení své svačinky.

Pomůcky: květináč s podmkou, hlína, semínka feřichy, kopru a pažitky, 3 stroužky česneku, 3 malé cibulky (sazečky).

Postup:

- 1) Květináč naplň hlínou až těsně pod okraj.
- 2) Do hlíny zamáčkněte na různá místa 3 cibulky a 3 stroužky česneku kořinky dolů. Myslíte na to, aby měli kolem sebe dostatek místa.
- 3) Na povrch květináče rovnoměrně nasypte trochu semínek kopru a semínek pažitky.
- 4) Trochu zasypte hlínou a rukou zamáčkněte.
- 5) Nakonec na povrch nasypte semínka feřichy.
- 6) Květináč dejte na podmkou a na parapet, kde je dost sluníčka.
- 7) Nezapomejte semínka pravidelně zalévat nebo rosit vodou. Stačí trochu, ale častěji.
- 8) Až ti budou rostlinky postupně růst, můžete je začít sklízet na své svačinky. Hotový květináč s rostlinkami nám vyfotej. Květináč si také můžete před naplněním pokesit voskovkami.

Soutěžní výzva je aktivitou 11. ročníku osvětové kampaně
Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny
KONTAKT: LÍSKA, z.s., Dolní náměstí 429, 755 01 Vsetín

www.facebook.com/prirodnizahrada
www.liska-evvo.cz

Zlínský kraj bez hranic

Úkol č. 3

SÍBKRA MOTÝLŮ

V květnu se vše do slova zaplaví květy. A to je vítaná hostina pro různé druhy hmyzu, které aktivně na květy létají a sbírají nektar a pyl. Zastavte se tedy u rozkvetlého zahrnoho či trávníku a pozorujte činy rch na květech. Největšími návštěvníky květů jsou motýli. Zjistěte, jaké druhy motýlů květy navštěvují. Poté jednotlivé druhy motýlů namalujte na papír nebo složte z papíru. Pošlete nám fotografii vaší papírové sbírky motýlů.

Úkol č. 4

VYTVOŘTE Z PŘÍRODNÍ PŘÁNÍ PRO ZAHRAU A JEJÍ OBYVATELE

Měsíc květen je měsícem zahrad. Tak proč jim nepopřát k jejich svátku? Vytvořte z přírodních materiálů pro zahradu a její obyvatele. Nám pak pošlete fotografii tohoto přání a text s vlastním přáním pro zahradu.

Vyberte si aspoň jeden ze soutěžních úkolů.

Fotografie i obrázky ke splněným úkolům, opatřené číslem úkolu, kontaktními údaji:

jméno a příjmení autora, škola, věk, e-mail, poštovní adresa, zasíláte do 30. 6. 2023 na adresu:

info@voiseznam.cz, HESLO: Živá zahrada

Pokud se účastníte se třídou a skupinou dětí, uveďte prosím počet zapojených dětí.

Za splnění úkolů vám zašleme malou pozornost.

Odesláním udělujete LIŠCE souhlas se zveřejněním fotografie či obrázku na Facebooku a webu LIŠKY.

11. ROČNÍK OSVĚTOVÉ KAMPANĚ PŘÍRODNÍ ZAHRA – PŘÍRODA POD NAŠIMI OKNY

1. 5. – 30. 6. 2023

Kalendář místních a regionálních akcí ve Zlínském kraji

NÁZEV AKCE	MÍSTO KONÁNÍ - KONTAKT NA PORADATELE
Výzva ŽIVÁ ZAHRA 3. ročník LÍSKA, z.s. 1. 5. – 30. 6. 2023 www.liska-evvo.cz	
MĚSÍC ŠKOLNÍCH ZAHRAD, 6. ročník www.mesickolnichzahrad.cz	
ZAŽIJ, TVOŘ A BĚDEJ S VODOU https://ucimesevenku.cz/mesic-skolnich-zahrad/2023-2/	
NÁZEV AKCE	MÍSTO KONÁNÍ - KONTAKT NA PORADATELE
Otevření pastvin a stavení máje na Rochusu 1. května	Park Rochus, Uherské Hradiště www.parkrochus.cz - https://skanzenrochus.cz/
Hmyz v zahradě – zábavná stanoviště pro děti a rodiče 13. května	Zahrada Střediska volného času Klubko Staré Město www.klubkosm.cz - cevozabka@klubkosm.cz
Kosa pro 21. století (burz kuti a práce s kosou) 27. května, 10.00–17.00 hodin	Centrum Veronica Hostětín https://hostetin.veronica.cz/hode/1299
Zahradní slavnost 8. června	ZŠ Valašská Polanka www.zsvalapolanka.cz
Vikend otevřených zahrad 10.–11. června	www.vikendotevrenychzahrad.cz
Projektové dny v MŠ a ZŠ s LÍSKOU Přiblížíme dětem svět přírody prostřednictvím rozmanitých činností, zkoumání, tvoření a průzkumu.	LÍSKA, z.s. - www.liska-evvo.cz
PŘÍRODNÍ ZAHRA	
Přírodní zahrada Interaktivní prvky v přírodní zahradě.	Centrum Veronica Hostětín www.hostetin.veronica.cz
Přírodní zahrada LIŠKY Bystrousky	DDM Šikula Uherské Hradiště - http://ddmsikula.cz/
Přírodní zahrada Interaktivní prvky v přírodní zahradě.	Ervicentrum Vysoké Pole www.grokrjajnu.cz
Zahradní poznání Ukázková přírodní zahrada	Valašské ekocentrum Valašské Meziříčí www.ochranici.cz/inpage/zahrad-poznani-885/
Kde jsou přírodní zahrady v Česku	www.veronica.cz/ekomapa
Jak na přírodní zahradu Rady a inspirace.	Ekologický institut Veronica www.veronica.cz www.facebook.com/prirodnizahrada
SEMÍNKOVNY ve Zlínském kraji Podpora semenáření a sdílení osiva ze zahradek.	https://seminkovny.cz/zlinsky-kraj/
Základní škola Vsetín, Rokytnice Centrum Veronica Hostětín	e-mail: seminkovnavsetin@centrum.cz www.hostetin.veronica.cz
Časopis Školní zahrada Specializovaný česko-slovenský časopis pro zahradní pedagogiku (4 čísla/rok).	www.skolni-zahrada.cz https://mapa.skolni-zahrada.cz/

20. 5. Světový den věcí | 22. 5. Mezinárodní den pro biologickou diverzitu | 24. 5. Evropský den parků | 21. 6. Den květů

Metodické listy do výuky či materiály k tématu můžete získat v LIŠCE - info@voiseznam.cz

Více informací na www.liska-evvo.cz a na webech zapojených partnerů.

www.facebook.com/prirodnizahrada

nadace proměny
srdce země

Zlínský kraj

Publikace Zahradní bomba

Místo, kde se dobře žije živočichům a rostlinám, příjemná oáza v horkém počasí, spousta příležitostí k bádání...co to je?

Přece vaše ŠKOLNÍ ZAHRA!D!

Že to zatím u vás takhle nevypadá?

S pomocí příručky ZAHRADNÍ BOMBA můžete vytvořit vysněnou zahradu i vy.

Objednejte si publikaci, prolistujte ji v létě u moře či lesa a pusťte se do realizace v září s vaší třídou.

<https://globe-czech.cz/cz/prodej-publikaci>

Venku se můžeme učit systematičky po celý rok

S metodickými postupy a materiály, které prověřily tisíce škol z celého světa.

Vyberte si, co nejvíce prospěje vaší škole či třídě.

<https://ucimesevenku.cz/dlouhodobe-venku/>

Inspirace pro zahrady

<https://www.rezekvitek.cz/inspirace-pro-zahrady>

LÍSKA

Zlínský kraj bez hranic

Rozesílka LIŠKY 11/2023

strana 8

Osvětové kampaně LÍSKY v roce 2023

Zapojte se do osvětových kampaní LÍSKY a podpořte s námi důležitá témata – **PTÁCI, PŘÍRODNÍ ZAHRADA, STROMY, FAIRTRADE a REGIONÁLNÍ PRODUKTY**, <http://www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane>

Organizováním vzdělávacích a osvětových akcí se můžeme podílet na **šetrnějším a odpovědnějším přístupu k přírodě a životnímu prostředí**.

Každá kampaň vychází z významného dne či **klíčové akce**. Ke kampani je sestaven **kalendář akcí**, zahrnující aktivity a programy zapojených a spolupracujících organizací, vydána **tisková zpráva**, osvětové a didaktické **materiály, metodické listy či pomůcky**. Ke zveřejnění a sdílení uvítáme náměty, příklady dobré praxe a materiály. Kampaň je prezentována v rozesílce Lísky, na webu a Facebooku.

Zapojit se můžete jako organizátoři nebo jako účastníci.

PTÁCI – ŽIJÍ TADY S NÁMI	PŘÍRODNÍ ZAHRADA – PŘÍRODA POD NAŠIMI OKNY	STROMY a MY	POCTIVĚ VYROBENÉ, SPRAVEDLIVĚ ZAPLACENÉ	POCTIVĚ VYROBENÉ, PODPORA MÍSTNÍ UDÍTELNÉ EKONOMIKY
1.–30. DUBNA	1. KVĚTNA – 30. ČERVENA	15. ZÁŘÍ – 31. ŘÍJNA	CELOROČNĚ	CELOROČNĚ
www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz
GARANT: Centrum ekologické výchovy Žabka při SVČ Klubko Staré Město	GARANT: DDM Šíkula Uherské Hradiště SPOLUPRÁCE: Centrum Veronica Hostětín	GARANT: Park ROCHUS, Uherské Hradiště	GARANT: LÍSKA, z.s.	GARANT: LÍSKA, z.s. SPOLUPRÁCE: IS pro rozvoj Moravských Kopanec VIS Bílé Karpaty, Veselí n. M., Centrum Veronica Hostětín, KOSENKA Val Kloubouky
KLÍČOVÉ AKCE: Mezinárodní den ptactva (1. 4.) Světový den vrbců (20. 3.) Mezinárodní dny ptačích zpěvů (7. 5.) Mezinárodní den stěhovavých ptáků (13. 5.) Evropský festival ptactva (7. 10.)	KLÍČOVÉ AKCE: Měsíc školní zahrady (1.–31. 5.) Den fascinace rostlinami (18. 5.) Světový den včel (20. 5.) Vikend otevřených zahrad (11.–11. 6.)	KLÍČOVÁ AKCE: Den stromů (20. 10.)	KLÍČOVÉ AKCE: Světový den pro Fair trade – Férová snídane (13. 5.), Výstava na stromech (říjen)	KLÍČOVÉ AKCE: Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství (září) Světový den jidla (16. 10.) Den původních odrůd jablek (21. 10.) dny otevřených dveří u výrobců a na farmách, exkurze, jarmarky, slavnosti, školní farmářské dny
KONTAKT NA GARANTA: cevzabka@klubkosm.cz	KONTAKT NA GARANTA: lenka.pavelcikova@ddmsikula.cz	KONTAKT NA GARANTA: michaela.odstrcilova@parkrochus.cz	KONTAKT NA GARANTA: infoevvo@seznam.cz	KONTAKT NA GARANTA: infoevvo@seznam.cz

JAK SE MŮŽETE ZAPOJIT:

1. Přípravou a realizací tematické akce

- soutěž, soutěžní výzva, výstava
- přednáška, beseda, promítání tematických filmů
- výukové programy a projektové dny pro školy
- semináře a workshopy
- exkurze a vycházky
- jarmark, slavnost, piknik, snídane

2. Účastí na některé akci či ve výzvě dané kampaní

3. Sdílením kampaně na vašem Facebooku, webu

- umístění banneru kampaně na váš web
- sdílení akcí na vašem FB, webu apod.
- sdílení zkušeností, příběhů, příkladů dobré praxe, poradenství či námětů na facebookové stránce dané kampaně

Co je potřeba pro zapojení udělat:

Odeslat přes GOOGLE formulář základní info o akci

<https://forms.gle/PfflWtjijunJv37H9>

Doporučené termíny odeslání formuláře:

Ptáci do 15. března
Přírodní zahrada do 15. dubna
Stromy a my do 5. září
Pokud budete pořádat **Férovou snídane**,
registrujte se na www.ferovasnidane.cz

Pozvánky, plakáty (v pdf i jpg) zasílejte na kontaktní e-mail. Nezapomeňte přidat název kampaně, příp. logo Lísky – kvůli společné propagaci, identitě a vyjádření pospolitosti.

KONTAKT:

LÍSKA, z.s. • www.liska-evvo.cz
infoevvo@seznam.cz • tel.: 605 806 840

LÍSKA

Zlínský kraj

I/5 Vzdělávací programy a metodická podpora EVVO

Nabídka akreditovaných vzdělávacích programů LÍSKY v roce 2023

DATUM	NÁZEV AKCE	MÍSTO KONÁNÍ	DOPORUČENO
18. října	XXII. Krajská konference o EVVO Svět se mění, pojďme o tom učit Tradiční inspiromat zajímavých a aktuálních témat, tipů a nápadů do vaší výuky.	Zlín, HUB, https://hubzlin.cz	MŠ, ZŠ, SŠ, ŠD, ŠK, SVČ, NNO, veřejná správa, studenti a další zájemci

Pozvánky s odkazem na přihlašování na jednotlivé akce jsou zveřejňovány v elektronické rozesílce LÍSKY, na webu a Facebooku.

LÍSKA

Zlínský kraj

Rozesílka LÍSKY 11/2023

strana 9

Akreditované vzdělávací programy LÍSKY a členských organizací:

Pro školy a školská zařízení i neziskové organizace připravujeme akreditované vzdělávací programy, vč. ONLINE formy:

TÉMATA VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ:

- Studium k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy – školní koordinátor EVVO v MŠ, ZŠ, SŠ, SVČ.
- Rozšiřující studium pro školní koordinátory EVVO.
- EVVO v kostce.
- Učíme se venku.
- Učíme se s POLY (polytechnické vzdělávání) – MŠ, ŠD, SVČ.
- Formy a metody výuky k rozvoji přírodovědné gramotnosti (polytechnické vzdělávání).
- Badatelsky orientovaná výuka – ZŠ.
- Projektová a tematická výuka v EVVO – ZŠ, SŠ.
- Školní přírodní zahrada – plánování a budování, praktická péče o zahradu s dětmi, využití ve výuce, vč. proškolení týmu k využití nové zahrady či prvků.
- Ekologizace provozu školy v praxi.
- Výtvarné, rukodělné a řemeslné činnosti.
- Osobnostně sociální rozvoj pedagogů.
- Lektorské dovednosti.
- Tematická exkurze za příklady dobré praxe (přírodní zahrada, farma, polytechnika apod.).

Pro neziskové organizace nabízíme workshopy a konzultace:

- strategické plánování
- práce s veřejností, s médii, prezentační dovednosti, marketing
- facilitace malých skupin a plánování
- lektorské dovednosti
- tematické exkurze za příklady dobré praxe

Akci zajistíme i na míru pro skupiny pedagogů z jedné či více škol, např. v rámci projektu MAP, OP JAK. Pro účastníky vzdělávání nabízíme i metodiky, pomůcky a další materiály.

INFORMACE A PŘIHLÁŠKY: infoevvo@seznam.cz

V LÍSCĚ Vám poradíme:

- Jak se zapojit do zajímavých projektů pro školu či organizaci.
- Jaká je nabídka vzdělávacích programů v našem regionu i mimo něj. Připravíme či vyhledáme pro vás vzdělávací program na míru.
- Jaká je nabídka regionálních osvětových akcí, kampaní, soutěží a jak se do nich zapojit.
- Kde získat finanční zdroje.

Zajistíme konzultace k tématům:

- strategické plánování,
- komunitní rozvoj, facilitace veřejných setkání,
- příprava a zpracování projektové žádosti na získání finančních zdrojů, vč. tzv. „ŠABLON“,
- realizace konkrétních akcí a programů pro různé cílové skupiny, vč. aktivit do tzv. „ŠABLON“ či implementaci Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání,
- **přírodní zahrada** – plánování, podíl na zpracování projektové dokumentace, vč. architektonických návrhů, výběr prvků, didaktické využití pro aktivity s dětmi, proškolení pedagogů apod.,
- zelené úřadování.

Kontakt: 605 806 840, infoevvo@seznam.cz

Programy a služby LÍSKY a dalších organizací pro školy a školská zařízení, neziskové organizace na podporu EVVO v regionu

■ **Knihovna LÍSKY:** publikace a metodiky z oblasti EVVO, pedagogiky a didaktiky, lektorských dovedností, řízení neziskových organizací, volnočasových aktivit, ochrany přírody a krajiny i z dalších oblastí. **Výpůjční doba v otvíracích hodinách kanceláře LÍSKY, www.liska-evvo.cz/doc/knihovna**

■ Školám s trvalejším zájmem o environmentální výchovu doporučujeme zapojení do **programu MRKEV** (základní a střední školy) a **programu Mrkvička** (mateřské školy). Veškeré informace o podmínkách registrace naleznete na: www.pavucina-sev.cz, sekce Pro školy.

Krajským koordinátorem ve Zlínském kraji je **ALCEDO – středisko volného času Vsetín**, zde získáte další informace, alcedo@alcedovsetin.cz

Členské a partnerské organizace LÍSKY, z.s.

1 – DDM Astra Zlín, p.o.
www.ddmastra.cz

2 – ZO ČSOP Veronica – Centrum Veronica Hostětín
www.hostetin.veronica.cz

3 – Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s.
www.iskopanice.cz

4 – ZO ČSOP KOSENKA Valašské Klobouky
www.kosenka.cz

5 – VIS Bílé Karpaty, o.p.s., Veselí nad Moravou
www.bilekarpaty.cz/vis

6 – SVČ Klubko Staré Město, p.o., Zábka – centrum ekologické výchovy
www.klubkosm.cz

7 – Park Rochus, o.p.s., Uherské Hradiště
www.parkrochus.cz

8 – DDM Šíkula Uherské Hradiště, p.o., Přírodovědné centrum Trnka
www.ddmsikula.cz

9 – DDM Pastelka Uherský Ostroh, p.o.
www.ddmpastelka.cz

10 – ONENESS, o.p.s., Rusava
www.onenesscentrum.cz

P1 – ALCEDO – středisko volného času Vsetín
www.alcedovsetin.cz

P2 – Valašské ekocentrum Valašské Meziříčí
www.ochranci.cz

P3 – SVČ Rožnov pod Radhoštěm, p.o.
www.skroznov.cz

P4 – ZO ČSOP Divoky
www.csopdivoky.cz/aktivity/terenni-ekologicke-stredisko-bofi-divoky/

P5 – Vzdělávací centrum Hájenka Holešov
www.tokaheya.cz

LÍSKA, z.s.
www.liska-evvo.cz

I/6 Výukové programy, projektové dny pro školy a školská zařízení

DENNÍ A POBYTOVÉ VÝUKOVÉ PROGRAMY, PROJEKTOVÉ DNY A EXKURZE PRO ŠKOLY PŘIPRAVUJÍ:

- **ALCEDO – středisko volného času Vsetín**
www.alcedovsetin.cz
- **Centrum ekologické výchovy Žabka při SVC Klubko Staré Město,**
www.cevzabka.xf.cz/vp.html
- **Centrum Veronica Hostětín,**
www.hostetin.veronica.cz/skoly
- **Dům dětí a mládeže ASTRA Zlín**
www.ddmastra.cz/vyukove-programy
- **Envicentrum Pro krajinu Vysoké Pole,**
www.prokrajinu.eu
- **Muzeum regionu Valašsko, p.o., Vsetín,**
www.muzeumvalasko.cz
Hvězdárna Vsetín
www.hvezdarna-vsetin.cz
- **Park ROCHUS, o.p.s., Uherské Hradiště,**
www.parkrochus.cz
www.skanzenrochus.cz
- **Přírodovědné centrum Trnka při DDM Šíkula Uherské Hradiště,**
www.ddmsikula.cz
- **TINCTA-HERBAE ATELIÉR PŘÍRODNÍHO BARVÍŘSTVÍ**
tincta-herbae@centrum.cz
- **Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou,**
www.bilekarpaty.cz/vis

VÝUKOVÉ PROGRAMY A PROJEKTOVÉ DNY LÍSKY

PROJEKTOVÉ DNY S LÍSKOU PRO MŠ, ZŠ, ŠD A SVČ

Tematický projektový den ve škole i mimo ni na podporu inovativního vzdělávání dětí/žáků a projektové výuky, které vede k rozvoji osobních a sociálních kompetencí dětí a žáků.

Témata:

- přírodovědné vzdělávání,
- EVVO a vzdělávání k udržitelnému rozvoji, rozvoj podnikavosti a kreativity.

Více na: <https://www.liska-evvo.cz/doc/projektove-dny>

Součástí programu je i dodání agendy dle individuální dohody mezi školou a Lískou.

Cenu stanovíme po upřesnění programu (rozsah, počet dětí, vzdálenost).

Z farmy na náš stůl, aneb zdravě hrajě o původu a zpracování potravin

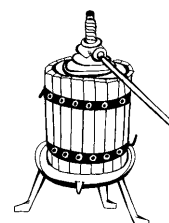
Ve dvouhodinovém programu se děti prostřednictvím velké deskové hry seznámí s důležitými pravidly při přípravě a skladování potravin a připraví si zdravou svačinku.

Místo konání: třída s přístupem k vodě (mytí rukou, nádobí)

Doporučeno: I. st. ZŠ, ŠD

Počet účastníků: 1 třída

Rozsah: 2 hodiny / po dohodě se školou lze připravit i jako projektový den v rozsahu 4 x 45 minut

Školní farmářský den

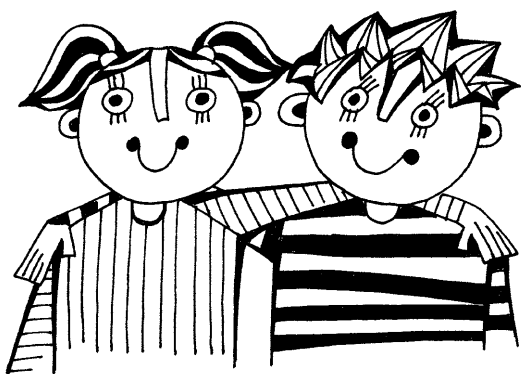
Hlavními tématy celodenního projektového dne je původ jídla, význam sezónních a místních surovin pro přípravu pokrmů, zdravá výživa, zdravý životní styl, regionální produkty, podpora a rozvoj trhu a odbytu biopotravin, místní udržitelná ekonomika, potravinová soběstačnost a bezpečnost.

Dopolední část je zaměřena na práci dětí a vrstevnické učení, odpolední část jako prezentace výstupů práce dětí rodičům a veřejnosti. Do obou částí programu jsou vloženy ukázky práce výrobců a řemeslníků.

Místo konání: venkovní areál školy, příp. obce

Doporučeno: ZŠ, příp. MŠ

Škola získá metodiku s příklady dobré praxe, metodickou podporu během přípravy i realizace. Domluvíme účast regionálních výrobců, zajistíme aktivity do programu i propagaci.

Učíme se venku s Lískou

Přiblížíme dětem svět přírody prostřednictvím rozmanitých činností, zkoumání, tvoření a prožitku.

Témata – v návaznosti na roční období:

živá zahrada – ptáci, bezobratlí, hmyz,
jarní rostliny, cyklus života,
voda, stromy,
čísla a písmena venku (rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti) apod.

Místo konání: zahrada školy, přírodní prostředí v okolí školy

Doporučeno: od 5 let

Počet účastníků: 1–2 třídy

Rozsah: 4 × 45 minut

VODA – život v každé kapce

Zvýšení znalostí a dovedností v oblasti hospodaření s vodou, příčiny a dopady ohrožení vody, spotřebitelské chování a zodpovědné hospodaření s vodou.

Pedagog získá metodiku a pracovní listy pro práci s žáky před a po výukovém programu (VP), v souladu s projektovou výukou.

6. ročník: Voda na Zemi, koloběh vody v přírodě, příčiny a důsledky znečištění vody

7. ročník: Voda v krajině

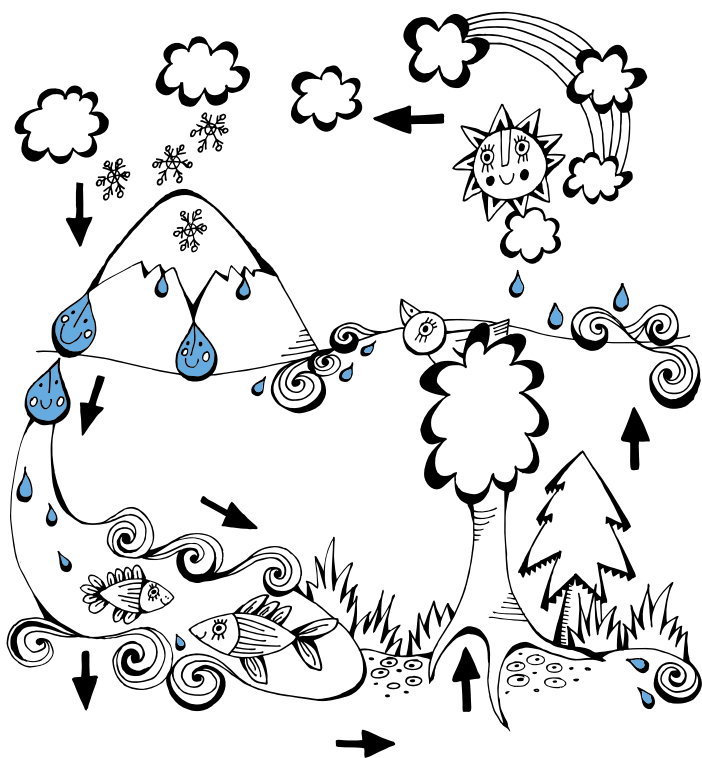
8. ročník: Spotřeba vody

Místo konání: třída

Doporučeno: II. stupeň ZŠ a víceletých gymnázií

Počet účastníků: třída

Rozsah: min. 1 hodina + domácí práce žáků před VP, 1 hodina VP s lektorem, práce žáků po VP

Učíme se venku s Lískou v Arboretu Semetín

Přiblížíme dětem jedinečné místo prostřednictvím rozmanitých činností a prožitku.

Témata: příroda arboreta, hmyz, včely, rostliny, stromy, voda

Doporučeno: MŠ 5–7 let, I. st. ZŠ

Počet účastníků: 1 třída

Rozsah: 4 × 45 minut

Možno připravit i jako výukový program (90 minut).

Projekt je spolufinancován Zlínským krajem. Ve spolupráci s Městskými lesy Vsetín, s.r.o. a vsetínskými včelaři.

Učíme se venku s POLY

Přiblížíme dětem řemesla, tradice a zvyky regionu prostřednictvím činností, tvoření a prožitku.

Témata:

praktické ukázky řemesel (např. práce se dřevem, pilkou, proutím, slámou, ovčí vlnou, barvení),
zvyky,
hry a hračky našich předků,
poklady z půdy,
cesta jídla na náš stůl apod.

Místo konání: zahrada, venkovní či vnitřní areál školy

Doporučeno: od 4 let

Počet účastníků: 1–2 třídy

Rozsah: 4 × 45 minut

LÍSKA, z.s. • www.liska-evvo.cz • infoevvo@seznam.cz • 605 806 840

Líška

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

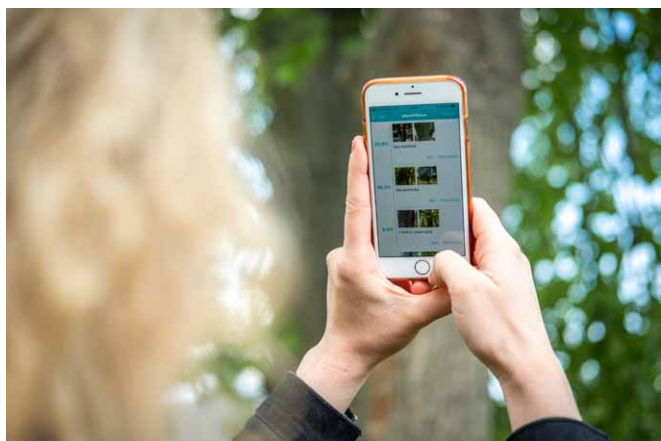
Rozesílka LÍSKY 11/2023

strana 12

Nadace Partnerství vyvíjí bezplatnou mobilní aplikaci

Tree Check App, která rozpoznává stromy a měří jejich ochlazovací funkci, což je důležitá funkce zejména s ohledem na klimatické změny a související přehřívání měst. Dá se dobře využít i při výuce, protože lze stromy v aplikaci sbírat, tvořit vlastní herbář, získávat body a pak postupně odemykat příběhy jako odměnu.

Adéla Mráčková, Nadace Partnerství

Využijte aplikace k rozpoznávání stromů a jejich ochlazovací funkce

Lípu, javor nebo dub rozpozná asi většina žáků, ale co třeba jilm, habr nebo cizokrajný liliovník či jinan? Až příště vyrazíte s žáky do přírody, nezapomeňte si stáhnout mobilní aplikaci **Tree Check App**. Ta po vyfocení stromu pozná, o jaký druh stromu se jedná, odhadne jeho stáří a vyjmenuje jeho charakteristické znaky. Kromě toho poskytne také údaje o tom, kolik strom v létě vypaří vody a jak moc díky své listové ploše stíní. Na základě těchto údajů pak spočítá jeho ochlazovací funkci ve městě či krajině, která je zásadní v souvislosti s klimatickou změnou zejména v době vln veder.

Navštívené stromy si mohou žáci doplňovat do mapy, nebo si z nich vytvořit vlastní kolekci („herbář“). V aplikaci pak získají body za přidání nových stromů, jejich opakovanou návštěvu nebo třeba jejich zalévání. Po nasbírání určitého počtu bodů se jim pak za odměnu otevrou příběhy o stromech. Aplikace Tree Check App je zdarma dostupná na Google Play či App store.

Prototypci

Dětem chybí prostor pro realizaci jejich vlastních projektů a mnohé to vlastně ani moc neumí. Snažíme se dětem ukázat, jak ze sebe vydolovat nápad, jak ho uchopit a rozpracovat, jak překonávat překážky a zádrhele a hlavně - že tvoření, kreativita a podnikavost je radost.

Více o projektu, nabídku pro školy najdete na <https://prototypci.cz/>

Arboretum Semetín

Nabízí krásné jedinečné zázemí pro výuku venku dostupné městskou hromadnou dopravou.

Najdete zde venkovní učebnu, výukový včelín, <https://bit.ly/3hp2v09> a vodní prvek.

Arboretum můžete navštívit s vlastním programem, nebo si objednat projektový den či výukový program Lísky, jehož součástí je i návštěva VČELÍNA. Informace: infoevvo@seznam.cz

Pokud máte zájem do ARBORETA vyrazit se žáky, vše podstatné najdete zde <https://www.lesyvsetin.cz/arboretum>.

Od 1. 5. 2023 je spuštěn **rezervační systém Arboreta**, kde můžete rezervovat vstup do Včelína a do Venkovní učebny.

POZOR: do včelína je to možné pouze s odborníkem!

Rezervační systém:

<https://www.arboretumsemetin.cz/Aktuality.html>

Pro žáky byly vytvořeny pracovní listy.

Více <https://bit.ly/3M2qFce>

Arboretum Semetín je otevřeno od 1. května do 15. října, 8–18 hodin.

Vstupné uhradíte u vstupní brány.

www.arboretumsemetin.cz

Valašská Manufaktura Přírodních Materiálů

Workshopy a tvořivé ateliéry dětí a rodiče • mateřské školy a klubíky • základní školy a družiny

Valašská Manufaktura Přírodních Materiálů je příjemné místo na Vsetíně - Ohradě pro Vaše přednášky, besedy, workshopy a kurzy spojené s tvořením, přírodními materiály, tradičními technikami, péčí o Zemi a o lidi...

Jana Šobánková

Tel.: +420 732 994 552, E-mail: tincta-herbae@centrum.cz

EKOkalendář. Nový projekt spolku Uklidme Česko

Jeho cílem je přispět k povědomí o více než 150 ekologických mezinárodních dnech a svátcích, které nás mohou inspirovat k tomu, abychom změnili své chování a začali žít odpovědněji. Budeme rádi, když nám v tom pomůžete...

Uklidme Česko z.s. <https://www.ekokalendar.cz/>

II/2 Tipy na publikace, časopisy, učební pomůcky a další pomocníky

■ Jak učit POLY

Podpora rozmanitých forem a metod výuky k rozvoji přírodovědné gramotnosti v MŠ (polytechnické vzdělávání, EVVO).

Průvodkyní programu je skřítková holčička POLY, která vás provede tématy **voda, země, vzduch, slunce a zahrada**. Připraven je akreditovaný vzdělávací program pro pedagogy, projektový den pro MŠ či ŠD, metodické a pracovní listy s náměty a návody na praktické aktivity, 5 sad pomůcek, které dokážeme vytvořit a sestavit dle potřeb školy.

Informace a objednávky: infoevvo@seznam.cz, 605 806 840
www.liska-evvo.cz/doc/jak-ucit-poly-6

Nabídka interaktivních výstav ze Střediska volného času Klubko Staré Město

www.cevzabka.xf.cz/interaktivni_vystavy.html

Pestrost ptačího světa – www.cevzabka.xf.cz/ptaci_svet.html

Bez vody není život – www.cevzabka.xf.cz/voda.html

Příroda a ekologie ve městě – www.cevzabka.xf.cz/priroda_mesto.html

Život s hmyzem – www.cevzabka.xf.cz/hmyz.html

Krajina v proměnách – www.cevzabka.xf.cz/krajina.html

Publikace DDM Šikula Uherské Hradiště, zdarma ke stažení na <http://ddmsikula.cz/index.php/1936-2/>

■ **Příroda do kapsy** – informační materiály pro poznávání přírody.
www.prirodadokapsy.cz

■ Atelier V lese

Výukové aktivity a hry pro děti.

<https://www.facebook.com/ateliervlesedetem>

■ **Volání Brna** je zápisník pro děti na 2. stupni základní školy a spojuje hned několik podnikavých aspektů:

- schopnost dívat se kolem sebe "aktivněma" očima a vyhledávat příležitosti ke zlepšení
- participativní přístup
- etická a environmentální témata
- schopnost jít do akce a opravdu něco změnit

Zápisník je úchvatně ilustrován brněnským výtvarníkem Tomášem Kučerovským (mimořadně sídlí u nás v Kumstu o patro níž:-)).

Pedagogové si mohou stáhnout:

- celou publikaci
- doprovodné metodiky
- jednotlivé pracovní listy

A jestli vás logicky napadlo, že je ta nálož podnikavosti jen pro Brňáky, tak se pletete. V podstatě všechny aktivity jsou na konkrétním městě zcela nezávislé. Pracovní listy tak můžete použít naprosto kdekoli a s žáky tak vytvořit třeba pocitovou mapu, město snů nebo se zamyslet nad tím, kdo se o město stará...

<https://skoly.damenavas.cz/publikace/>

■ Nová knížka Petra Daniše: **Klima je příležitost: Opravdová řešení pro naši budoucnost na Zemi**. Vše o ní a o možnosti ji koupit naleznete tady:

www.klimajepřilezitost.cz

Pár výtisků máme k zakoupení v LÍSCĚ.

■ Člověk v tísní | People in Need

ve spolupráci s dalšími šesti organizacemi právě spouští novou **verzi webu www.ucimoklimatu.cz**. Najdete zde přes 30 lekcí, metodickou podporu, tipy na události, aktuality a řadu dalších nabídek týkajících se klimatického vzdělávání.

Člověk v tísní | People in Need www.clovekvtsni.cz

■ **Metodické i projektové materiály z dílny LIPKY Brno ke stažení zdarma.**

<https://www.lipka.cz/materialy-zdarma?idm=373>

■ **MŮJ PRVNÍ ZÁPISNÍK** – inspirace na aktivity s dětmi,
www.muji1zapisnik.cz/
www.facebook.com/muj1zapisnik/

■ **MŮJ DRUHÝ ZÁPISNÍK**, Amélie Janíková
<http://www.muji2zapisnik.cz/>

■ **MŮJ PRAZDNINOVÝ ZÁPISNÍK** probudí v dětech fantazii a chuť vzít do ruky tužku a kreslit si a psát. Deníček, který se neváže na konkrétní rok, nabízí prostor pro zachycení zážitků, kresby, fotky nebo vstupenky a jízdenky z výletů. 150 stran plných inspirace k tvoření (komiks, výroba vlastních pohledů, recept na domácí zmrzlinu...), hry pro trávení času s kamarády, ale i podněty ke zkoumání a zajímavé informace (přehled jedlých a nejedlých hub, Morseova abeceda, KPZ, důležitá telefonní čísla...), které se budou o prázdninách hodit každému dobrodruhi...
MŮJ PRAZDNINOVÝ ZÁPISNÍK uchová vašim dětem nádhernou památku na prázdniny!
Vyberte ze 4 barev gumiček, využijte výhodné balíčky a individuální hromadné objednávky. Ručně kreslený a psaný, tištěný s ohledem k přírodě na recyklovaném papíře.

<https://www.muji-zapisnik.cz/k/muj-prazdninovy-zapisnik>

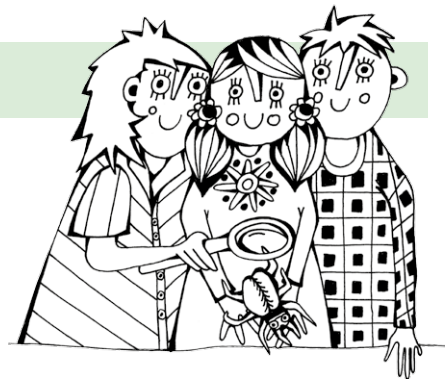

LÍSKA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 11/2023

strana 14

Naším cílem je dostat děti VEN. Podpoříme vás na cestě ven. Spojujeme učitele, rodiče i odborníky. Chceme, aby se každé dítě v ČR rozvíjelo zdravě díky tomu, že si hraje a že se učí v podnětném prostředí venku.

Výuka venku, v přímém kontaktu s přírodou a se světem, přináší dětem mnoho výhod, což jednoznačně potvrzuje praktická zkušenost ze škol i odborný výzkum. Učení venku je názornější, zlepšují se vzdělávací výsledky, roste motivace dětí k učení, posiluje se jejich zdraví.

Na webu www.ucimesevenku.cz poznejte 7 dobrých důvodů:

PROČ se učit s dětmi venku.
Inspirujte se, CO a JAK učit venku v různých předmětech.
Seznamte se s učiteli a řediteli, kteří venku učí.
Zjistěte, jaké pomůcky není třeba kupovat.
Vyzkoušejte osvědčené aktivity pro učení venku. Přijďte na seminář.
Staňte se součástí i uzavřené skupiny **UČÍME se VENKU na facebooku!**
Sdílejte na webu či na facebooku také vaše příběhy a zkušenosti.
Doporučte tyto stránky přátelům a kolegům.
<https://ucimesevenku.cz/co-se-ucit-venku/>

METODIKY UČÍME se VENKU

Ušetřete si čas v hledání inspirace ven.
S metodikami Učíme se venku získáte hotové lekce, které můžete venku snadno využít.
Nově i jako elektronické publikace v PDF.
<https://ucimesevenku.cz/publikace/>

Ušetřete si čas v hledání inspirace ven.
S metodikami Učíme se venku získáte hotové lekce, které můžete venku snadno využít.
Nově i jako elektronické publikace v PDF.
<https://ucimesevenku.cz/e-sady-ven/>

Vylítejte se s dětmi venku

Inspirace pro družiny venku na
<https://ucimesevenku.cz/druziny/>

Jděte VEN

Inspirativní náměty pro pobyt venku:
www.jdeteven.cz

V LÍSCĚ jsme pro pedagogy vydali metodiku **Učíme se v zahradě s Ěpkou a Větvičkou** – náměty na celoroční činnost s dětmi ve věku 4–8 let nejen v zahradě. Autory jsou Lenka a Petr Pavelčíkovi.
www.liska-evvo.cz/doc/liska-vydala-v-edici-orisek-novou-publikaci

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2021.

7 DŮVODŮ, PROČ UČIT VENKU

- 1. Děti učení venku baví**
Učení venku je názorné, třírozměrné a pestré. Přináší mnoho nových podnětů nejen pro naše smysly, ale i pro naše myšlení.
- 2. Zvyšuje zájem o učení**
Spojení se skutečným světem přináší pocit smysluplnosti učení. Roste pocit uspokojení z vlastního učení. Snižuje se počet absencí.
- 3. Zlepšuje vzdělávací výsledky**
Co se naučíme skrze zážitky venku, se v mozku ukládá hlouběji a snadněji se vybavuje. Kontakt s přírodou zlepšuje pozornost a soustředění.
- 4. Podporuje zdraví dětí**
Pobyt a pohyb venku snižuje nadváhu a obezitu, zlepšuje fungování imunitního systému a snižuje počet nemocí.
- 5. Děti i učitelé jsou spokojenější**
Kontakt s přírodou významně přispívá k duševnímu zdraví a pohodě. Snižuje stres, úzkost a deprese.
- 6. Posiluje vztahy mezi dětmi i s učiteli**
Venku děti rozvíjí nejen své znalosti, ale současně i emoční a sociální inteligenci. Snižují se důvody ke vzniku agresivity a násilí.
- 7. Učit venku je přirozené**
Děti se učily venku více než 99% lidské historie. Jsou na to připravené.

Nový projekt Písmena a čísla VENKU s Lískou

Hlavním cílem projektu je podpořit venkovní výuku na I. stupni základních škol, ve školních družinách, střediscích volného času a v mateřských školách.

Vytvořit, pilotně ověřit, realizovat a zajistit evaluaci 4 tematických programů pro cílové skupiny projektu (Místo, kde žijeme/Životní podmínky/ Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody/ Současnost a minulost v našem životě).

Podpořit přípravu, vzdělávání a rozvoj lektorů, zázemí pro společnou tvorbu programů, sdílení zkušeností, evaluaci i oslovení dalších lektorů v regionu.

Připravit pomůcky pro lektory - materiální a didaktické vybavení pro venkovní výuku.

Zpracovat materiály pro venkovní výuku (příprava lektora, pracovní listy, šablony, foto návody apod.). Podpořit sdílení materiálů a aktivit programu Učíme se venku na školách a SEV území.

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2023.

Projekt Učíme se venku s LÍSKOU II, aneb jaro, léto, podzim, zima, v přírodě je vždycky prima

Vytvořili a ověřili jsme 21 nových aktivit pro I. stupeň ZŠ, připravili 8 projektových dnů, vydali motivační tematickou podložku s klipem, zajistili vzdělávání a přípravu lektorů.

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2022.

II/4 Projekty pro školy, soutěže

- Badatelsky orientované vyučování, <http://badatele.cz/cz>
- Fairtradová škola, https://www.fairtradeskoly.cz/ft_skoly
- Globální rozvojové vzdělávání, www.globalnirozvojovavzdelavani.cz
- GLOBE – dlouhodobý vzdělávací program, <https://globe-czech.cz/cz>
- Jeden svět na školách (mediální vzdělávání), www.jsns.cz
- Mezinárodní program Ekoškola, <https://ekoskola.cz/cz>
- Odpovědná škola, www.spolecenskaodpovednostfirem.cz/odpovednaskola
- Skutečně zdravá škola, www.skutecnezdravaskola.cz
- Světová škola, www.svetovaskola.cz
- Škola pro udržitelný život, www.skolaprozivot.cz
- Učíme se venku, www.ucimesevenku.cz
- Žákovské parlamenty, www.skolaprodemokracii.cz

Škola pro udržitelný život v roce 2023

Škola, která aktivně mění své okolí, pomáhá žákům vytvářet si vztah k místu, dává žákům slovo, připravuje je na skutečný život, je otevřená komunitě a mění svět k lepšímu.

Žáci těchto škol spolu s dalšími partnery z obce přemýšlí o tom, co mohou udělat pro rozvoj své obce nebo okolí školy. Spolu pak postupně realizují navržené změny a tím mění k lepšímu místo, kde žijí a učí se (naplňují **místní Agendu 21**).

Vše se děje s ohledem na udržitelný rozvoj místa i světa a je tak praktickým příkladem naplňování **Cílů udržitelného rozvoje 2015–2030** (Sustainable Development Goals – SDGs) a **Strategického rámce České republiky 2030** na místní úrovni.

Více informací na www.skolaprozivot.cz

Ve Zlínském kraji se můžete obracet na Lísku, infoevvo@seznam.cz

Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. www.mzp.cz www.sfpz.cz

Přehled soutěží najdete na www.liska-evvo.cz/doc/volny-cas

- Klimatická soutěž CO2 liga. Celoroční program o ochraně klimatu pro 2. stupeň ZŠ/SS. www.CO2liga.cz

II/5

Tipy na výlety, exkurze, výstavy

- Arboretum Semetín, Vsetín, www.arboretumsemetin.cz
- Archeoskanzen Modrá, www.archeoskanzen.cz
- Informační centrum Velké Karlovice, www.velkekarlovice.cz/informacni-centrum
- Muzeum Františka Skopalíka, Hulín, Záhlinice
- Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě
- Muzeum Jihovýchodní Moravy ve Zlíně, www.muzeum-zlin.cz
- Muzeum Kroměřížska, www.muzeum-km.cz
- Muzeum regionu Valašsko, www.muzeumvalassko.cz
- Muzeum v přírodě Rochus, www.skanzenrochus.cz
- Muzeum v přírodě Rymice, www.muzeum-km.cz/muzeum-v-priode-rymice
- Muzeum zemědělské techniky našich dědů, Pravčice, www.muzeum-zemedelstvi-pravcice.cz
- Naučná stezka Boří, Divoky, Kroměřížsko <http://www.csopdivoky.cz/aktivity/naucna-stezka-bori/>
- Trezor přírody v Horní Lidči, www.trezorprirody.cz
- Valašské muzeum Rožnov p. R., Valašský rok, www.vmp.cz
- Zvonice Soláň, <https://www.zvonice.eu/>
- 14I15 Baťův institut Zlín, www.14-15.cz

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Kdo ušil naše tričko? Kdo vypěstoval kávu, kterou pijeme? Kdo nakupuje české zbraně? Kdo prodává v obchodu dole na rohu? Kam mizí naše odpady? Kdy vás naposledy požádal na ulici někdo o peníze? Proč se potýkáme s čím dál tím většími suchy a hrozivějšími povodněmi? Pokud si na tyto otázky odpovíme, zjistíme, že náš svět je propojený víc, než si myslíme.

Více než kdy dřív tak platí citát Johna Donneho, který již v roce 1624 pronesl, že "Žádný člověk není ostrov sám pro sebe". Z toho pro nás vyplývají nejen nové příležitosti, ale i výzvy.

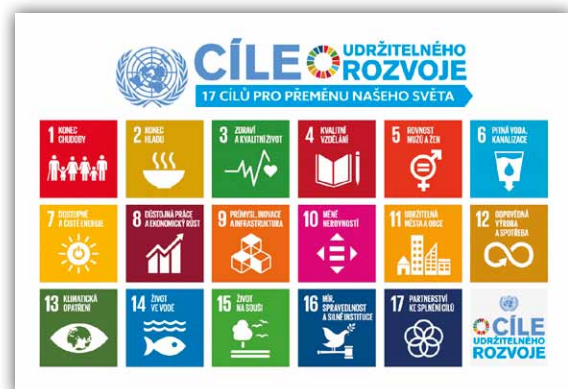
Proto se téměř všechny státy světa, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů rozhodli najít cestu jak těmto výzvám, jež souvisejí s rozvojem našeho světa, společně čelit.

Výsledkem této snahy jsou Cíle udržitelného rozvoje. Jedná se o dokument schválený členskými státy OSN.

Jednotlivé cíle naznačují oblasti a ukazují směry, kterými bychom se měli v následujících 15 letech vydat, pokud chceme přispět k rozvoji, který nebude probíhat na úkor společnosti ani přírody. Takovému rozvoji, který naplní potřeby současné generace bez toho, aniž by ohrozil životní podmínky generací dalších. Dokument obsahuje 17 cílů, kterých by mělo být dosaženo do roku 2030.

Konkrétní seznam všech cílů je a jejich podrobný popis naleznete v levém sloupci pod čísly jednotlivých cílů a na webových stránkách Informačního centra OSN. Pod každým cílem naleznete kromě nejdůležitějších informací a zajímavostí také tematický Metodický balíček www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/, který je určen především pedagogům pro práci s tématem ve výuce.

Cíle se věnují těmto tématům:

Globální rozvojové vzdělávání

Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který vede k porozumění ekonomických, sociálních, politických, environmentálních a kulturních procesů, které čím dál více ovlivňují životy lidí v globalizovaném světě. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů. (definice dle Národní strategie)

Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí zodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život.

HLAVNÍ TÉMATA GRV:

Globalizace a vzájemná závislost jednotlivých částí světa

- ekonomická globalizace včetně světového obchodu a etického spotřebitelství,
- kulturní, sociální a politická globalizace,
- migrace ve světě,
- mezinárodní instituce

Lidská práva

- základní lidská práva,
- dětská práva a práva seniorů,
- rovné příležitosti a tolerance k jinakosti,
- demokracie a dobré vládnutí,
- rovnost mužů a žen

Globální výzvy

- odstranění chudoby a nerovnosti,
- vyšší míra vzdělanosti,
- zdraví obyvatel,
- potravinové zabezpečení,
- přístup k nezávadné/pitné vodě,
- životní prostředí a klimatické změny,
- populační růst,
- mírová řešení konfliktů,
- odstranění digitální nerovnosti

Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

- rozvoj, jeho pojetí a kulturní podmíněnost,
- cíle udržitelného rozvoje,
- historie, motivy, principy humanitární pomoci a rozvojové spolupráce,
- aktéři mezinárodní humanitární pomoci a rozvojové spolupráce,
- aktivity České republiky a EU v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce

Strategie GRV a osvěty o globálních souvislostech 2018–2030 ke stažení ZDE:

<https://arpok.cz/co-delame/globalni-rozvojove-vzdelavani/>

Možnosti zapojení škol najdete zde: <https://arpok.cz/pro-pedagogy>

Doporučené odkazy, videa a publikace

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)

17 Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) představují program rozvoje na následujících 15 let (2015–2030) a navazuje na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Více podrobných informací, studijní materiály, akční manuály a mnoho dalších zdrojů na ústřední stránce OSN k SDGs 17 Goals to Transform Our World. Najdete zde i odkazy na stahování ikon, publikací i filmů k SDGs v češtině.

www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/

Největší lekce pro svět – jak se každý můžeme zapojit?

Organizace spojených národů vyhlásila 17 cílů udržitelného rozvoje, které musíme splnit do roku 2030. To však OSN nezvládne sama a potřebuje pomoc každého z nás. Jak se zapojit?

www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/

www.youtube.com/watch?time_continue=73&v=bFWSFJTjP9E&feature=emb_logo

www.youtube.com/watch?time_continue=73&v=bFWSFJTjP9E&feature=emb_logo

Co jsou to Cíle udržitelného rozvoje? Co je to udržitelný rozvoj?

A jak může pomoci každý z nás? Informační video vzdělávacího programu

Opravdový svět, Adra, o.p.s. www.youtube.com/redirect?event=video

www.adra.cz/opravdovysvet

III/2 Přírodní zahrady

- **Jak na přírodní zahradu** poradí Ekologický institut Veronica www.veronica.cz/?id=418
- **Kde jsou přírodní zahrady v Česku:** www.veronica.cz/ekomapa#k=priroda_zahrady&r=cr
- **Ukázkovou přírodní zahradu a sad najdete v Centru Veronica Hostětín,** <http://hostetin.veronica.cz/ukazkova-prirodni-zahrada-sad>
- **Ekozahrady,** <http://barevnezahrady.cz/ekozahrady/>
- **Osivo vhodné pro přírodní zahradu** nakoupíte na webu www.permaseminka.cz, nebo <https://www.permaland.cz/>
- Na webu LÍSKY najdete **odkaz Jak na školní přírodní zahradu,** www.liska-evvo.cz/doc/jak-na-skolni-prirodni-zahradu
Poradíme vám, jak na školní zahradu krok za krokem: plánování, zpracování projektu, výběr správných prvků pro přírodní zahradu, úprava, využití pro výuku i volnočasové aktivity, vč. architektonických návrhů zkušených architektů, zapojení rodičů a dalších partnerů. Poskytneme či zapůjčíme publikace a pomůcky.
- **Časopis Školní zahrada.**
Prostřednictvím webu www.skolni-zahrada.cz můžete dostávat zdarma **časopis Školní zahrada.** V tištěné verzi vychází jako příloha časopisu Bedrník. Na webu najdete mimo jiné i interaktivní **mapu školních zahrad,** kam můžete přidat i tu vaši.
- **Semínkovna – sázej, sklízej, sdílej**
Tak jako se v knihovně půjčují knihy, semínkovna nabízí osivo do vaší zahrádky. Tak jako se do knihovny knihy po přečtení vracíte, tak i při sklizni vaší zeleniny myslíte na sdílení sklizených semínek v semínkovně...
Semínkovna = osivo ke sdílení
Iniciativa vznikla v ČR v roce 2015 na podporu svobodného sdílení osiva, semenaření a přírodního zahradničení. Vzorem jí byly francouzské Les Grainotheques a americké The Seedbanks.
Semínkovny, ať už je to skříňka, košíček, krabička ap., jsou místem, kde zahradníci mohou mezi sebou bezplatně sdílet osivo ze svých zahrádek. Osivo by mělo být výhradně v „Bio“ kvalitě, tedy nemožené a z chemicky neošetřovaných rostlin. Mělo by jít o výsledek domácího semenaření. Semínka jsou nabízena bezplatně v malých dávkách pouze pro osobní spotřebu.
<https://seminkovny.com/>
V našem regionu najdete Semínkovny na <https://seminkovny.com/zlinsky-kraj/>
Základní škola Vsetín, Rokytnice
Kontakt: Semínkovna, ZŠ Vsetín, Rokytnice 436, 755 01 Vsetín
e-mail: seminkovnavsetin@centrum.cz
Centrum Veronica Hostětín
Kontakt: Centrum Veronica Hostětín, č.p. 86, 687 71 Hostětín
www.hostetin.veronica.cz
Semínkovna Zlín
Family Point Zlín na třídě Tomáše Bati 204 (bývalá Knihovna Františka Bartoše).
www.facebook.com/groups/SeminkovnaZlin/

III/3 Zelené okénko

Zelené úřadování

Zkrácený název pro environmentálně příznivé chování institucí financovaných z veřejných prostředků, jako jsou např. obecní, městské či krajské úřady, školy, domy s pečovatelskou službou. Zahrnuje systémová opatření zaměřená zejména na provoz a chování (např. oboustranný tisk dokumentů, zatahování žaluzií na noc) a nakupování.
Více na www.veronica.cz

Zelené nakupování

Způsob nákupu či zásobování, při kterém je brán ohled na dopad vybraného zboží a služeb na životní prostředí. Vybírají se produkty, jejichž negativní dopad na životní prostředí je co nejnižší. Kritéria, která se při tom berou v úvahu, jsou například recyklovatelnost, biologická rozložitelnost, materiální a energetická náročnost výroby, zdravotní nezávadnost, transportní vzdálenost od výrobce ke spotřebiteli atd.

Více na www.veronica.cz či www.umenivybirat.cz

III/4 Místní produkty, biopotraviny

- Lískový web www.poctivevyrobene.cz
- **Regionální značky** www.regionalni-znacky.cz
- **Kam ve Zlínském kraji pro regionální výrobky – váš rozcestník pro nákupy regionálních výrobků.** Najdete zde přehled téměř 300 farmářů a výrobců ze Zlínského kraje seskupených podle jednotlivých kategorií (mléko, maso, vejce, pečivo, ovoce, zelenina, potravinové doplňky aj.), ale také seznam tradičních řemeslníků, držitelů regionálních značek.
www.vyrobkyzkraje.cz
- Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s. se sídlem ve Starém Hrozenkově má na svém webu **Tržnici regionální ekologické produkce ekofarem a výrobců biopotravin Zlínského kraje a Hodonínska.**
REGIONÁLNÍ KATALOG BIOPOTRAVIN A EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ PRO SPOTŘEBITELE „Kam pro bio ve Zlínském kraji a na Hodonínsku“
www.iskopanice.cz
- **Mapa českých biopotravin,** <https://kde.lovime.bio/>

System Fairtrade a známka FAIRTRADE

Známka FAIRTRADE označuje výrobky, které splňují sociální, ekonomické a environmentální standardy nastavené mezinárodní organizací Fairtrade International. Zákazníky informuje o tom, že pěstitelé dostali za svou práci spravedlivou a stabilní výkupní cenu, která pokrývá náklady na udržitelné pěstování. Nákupem výrobků s označením FAIRTRADE tak zákazníci přispívají ke zlepšování životních podmínek drobných pěstitelů v zemích globálního Jihu (takzvaných rozvojových zemích). Kromě odpovídající výkupní ceny dostávají pěstitelé zapojení do systému Fairtrade ještě fairtradový příplatek, který mohou použít k investicím do rozvoje svých farem a svých komunit, a to na základě demokratického rozhodování členů komunity.

LÍSKA je

- členem pracovní skupiny pro **Fairtradové město Vsetín**,
- členem **Fairtrade Česko a Slovensko**,
<https://www.fairtrade-cesko.cz/#!>
- místním podporovatelem **Fairtrade**,
http://fairtradovamesta.cz/mistni_podporovatele

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.,

je platformou organizací občanské společnosti, které se zabývají etikou obchodu, globálním rozvojem, udržitelnou spotřebou, ochranou životního prostředí a lidských práv.

Již od roku 2004 pracujeme na zvyšování informovanosti o principech a smyslu systému Fairtrade. V České republice a na Slovensku zastupujeme globální organizaci Fairtrade International, jsme garantem vysoké kvality a důvěryhodnosti ochranné známky FAIRTRADE. Monitorujeme český a slovenský trh s fairtradovými výrobky a podporou uvědomělé spotřeby napomáháme k tomu, aby se fairtradové výrobky v co nejvyšší míře dostávaly do obchodní sítě v ČR a na Slovensku. Vedle spolupráce s obchodníky působíme také na širokou veřejnost, a to prostřednictvím aktivit, na kterých se podílíme, jako jsou kampaně Fairtradová města, Fairtradové školy nebo happening Férová snídaně.

Více na www.fairtrade-cesko.cz.

Fairtrade Česko a Slovensko přináší novinky ze světa Fairtrade

Dopady na pěstitele a situaci celkově sledujte na webových stránkách a sociálních sítích Fairtrade Česko a Slovensko
<https://fairtrade-cesko.cz/>

TŘI MOŽNOSTI PODPORY FAIRTRADE:

SPOTŘEBOU

OSVĚTOU

VZDĚLÁVÁNÍM

Podpořte s námi povědomí o systému certifikace Fairtrade

Fairtrade Česko a Slovensko, jehož je Líška členem, spustilo další kampaň na podporu zvýšení povědomí české a slovenské veřejnosti o systému certifikace Fairtrade a hodnotách, které reprezentuje: **spravedlivá odměna za práci, zákaz dětské a nucené práce, pěstování šetrné k životnímu prostředí.**

Kampaň můžete šířit a sdílet na sociálních sítích **Facebook**, **Twitter**, **YouTube**, **Instagram**. Na speciálních odkazech webových stránek **CZ** i **SK** najdete podklady. Děkujeme.

Pomáháme

LÍSKA pomáhá konkrétními počiny nebo upozorňuje na projekty a programy, které přinášejí pomoc potřebným. Vy můžete pomáhat s námi:

Korunka pomáhá

Pomáhá nemocným a opuštěným dětem především ve Zlínském kraji a nejbližším okolí, www.korunkaluhacovice.cz

Dobry anděl

Nadační fond DOBRÝ ANDĚL pomáhá rodinám s dětmi, které postihla rakovina nebo jiné závažné onemocnění, www.dobryandel.cz

Čalantika – centrum pro vzdělávání a volný čas v Bangladéši

Vzdělávací centrum pro děti a jejich rodiny žijící ve slumu v bangladéském hlavním městě Dháka, <http://www.calantika.cz>

Člověk v tísni – Skutečná pomoc – Skutečný dárek

Pro více informací navštivte www.clovekvtisni.cz.

O pomoci v ČR se dozvíte na www.lepsiskolaprovsechny.cz

Koalice proti palmovému oleji

Nezávislá platforma organizací i jednotlivců, která usiluje o snížení celosvětové nadbytečné spotřeby palmového oleje. LÍSKA je členem. <http://www.stoppalmovemuoleji.cz/>

Chráme mořské želvy

Nádherné tvory, žijící na Zemi více než 110 miliónů let. www.morskezelvy.cz

ZOO Zlín

www.zoozlin.eu/sponzorstvi/
<https://shop.zoozlin.eu/kategorie/2-darky>

LÍSKA, z.s.

Dolní náměstí 429
755 01 Vsetín

infoevvo@seznam.cz
www.liska-evvo.cz

Environmentální informační servis LÍSKY

- **Pravidelná elektronická rozesílka**, www.liska-evvo.cz/rozesilka
Rozesílku tvoří pozvánky na vzdělávací a osvětové akce, akce pro děti a mládež, informace o změnách v legislativě, o dění v oblasti EVVO a neziskového sektoru, o vyhlašovaných grantech, publikacích, pomůckách, zajímavé články, odkazy i příklady dobré praxe.
- **Webové stránky**, www.liska-evvo.cz
- **Facebook a Instagram Lísky i osvětových kampaní.**
- **Knihovna**, www.liska-evvo.cz/doc/knihovna
- **Prodej a distribuce publikací, materiálů a pomůcek k EVVO.**
- **Krajský Kalendář akcí EVVO ve Zlínském kraji** na www.liska-evvo.cz/akce
Přehled akcí v regionu i mimo region. Pozvánky na vaše akce, programy, besedy, výstavy, exkurze, semináře, tábory apod., stejně jako zprávy a fotografie z uskutečněných projektů a akcí ke zveřejnění můžete zasílat na adresu infoevvo@seznam.cz
- **Osvětové a informační kampaně**, www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane
- **Aktuální nabídka vzdělávacích akcí Lísky, pozvánky a přihlášky ke stažení**, www.liska-evvo.cz/doc/seminare-a-kurzy-pro-ucitele

Kancelář LÍSKY, z.s. najdete v oranžové rohové budově na Dolním náměstí 429 na Vsetíně, 1. patro (vchod z ulice Mostecká průchozí chodbou budovy PETRKLÍČ do dvora, vchodové dveře jsou ze zadní části oranžové budovy, nebo přímo dvorem kolem budovy OSSZ Vsetín, od řeky Bečvy).

Otevřeno: pondělí – čtvrtek, 8.30–15.00 hodin
POZOR! V době od 26. 6. do 18. 8. 2023 ZAVŘENO!

Najdete zde **Férový obchůdek s fairtradovými výrobky** – káva, čaj, kakao, čokolády, sušenky, koření atd., ručně šité **Lukášovy hračky a knihovnu** s posezením.

www.liska-evvo.cz

Lísku najdete i na FACEBOOKU – přidejte se k našim tématům na stránkách:

Sdružení Líska / Jak učít POLY
Sdružení Líska / Ptáci – žijí tady s námi
Sdružení Líska / Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny
Sdružení Líska / Stromy a my
Sdružení Líska / Poctivě vyrobené, spravedlivě zaplacené
Sdružení Líska / Poctivě vyrobené – podpora regionálních produktů ve ZK
Sdružení Líska / Cesty za poklady ve Zlínském kraji

Rozesílku připravuje a rozesílá LÍSKA, z.s. s finanční podporou Zlínského kraje.
Distribuci pro síť škol Mrkvička a MRKEV zajišťuje ALCEDO – středisko volného času a Plavecká škola Vsetín, www.alcedovsetin.cz
Inovace informačního a komunikačního servisu byla podpořena z Programu Švýcarsko-české spolupráce.
Supported by a grant from Switzerland through the Swiss Contribution to the enlarged European Union.

Aktivity LÍSKY podporují Zlínský kraj, město Vsetín, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo životního prostředí, SFŽP, FAIRTRADE Česko a Slovensko, TG TISK, s.r.o., Lanškroun, AVIS – elektronika, s.r.o., Vsetín, Josef Spitzer, papírnictví Stanislav Olšák, Vsetín, členové Klubu LÍSKY, dárci programu DARUJME.cz

Pokud si nepřejete informace touto cestou dostávat, nebo u vás došlo ke změně adresy, prosím, neváhejte nás kontaktovat.

LÍSKA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 11/2023

strana 20